

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 146/08-84

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 24. júna 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica vo veci neprijatia jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickými prostriedkami a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Považská Bystrica p o r u š i l základné právo obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd neprijatím jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

2. Okresnému súdu Považská Bystrica p r i k a z u j e konať vo veci podania obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

3. Okresný súd Považská Bystrica je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti L., a. s., trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 26 915,72 Sk (slovom dvadsaťšesťtisícdeväťstopätnásť slovenských korún a sedemdesiatdva halierov), z toho sumu 6 887,72 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatšesť slovenských korún a sedemdesiatdva halierov) na účet advokáta JUDr. M. P., B., a sumu 20 028 Sk (slovom dvadsaťtisícdvadsaťosem slovenských korún) na účet advokáta JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 146/08-51 z 2. apríla 2008 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) vo veci neprijatia jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickými prostriedkami a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Zo sťažnosti a z jej doplnení zo 6. októbra 2006, z 27. októbra 2006, z 25. januára 2007 a z 18. marca 2008 vyplýva, že sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho

zástupcu 31. marca 2006 cestou kuriéra doručila okresnému súdu žaloby o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh, pričom v zmysle § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku urobila toto podanie elektronickými prostriedkami. Podanie bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, teda podľa zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Spolu so žalobami na vydanie platobných rozkazov a s prílohami doručila sťažovateľka okresnému súdu zároveň aj „*Sprievodný list k návrhu*“, v ktorom informovala okresný súd o svojom podaní na DVD nosičoch. Na toto podanie reagoval okresný súd listom z 31. marca 2006, ktorým sťažovateľke oznámil, že *vracia „sprievodný list k návrhu spolu s DVD nosičom z dôvodu, že okresný súd nemá technické vybavenie na vytlačenie návrhov podaných takouto formou*“. Na uvedené stanovisko reagovala sťažovateľka listom z 26. apríla 2006, v ktorom uviedla, že „*Sprievodný list k návrhu*“ nie je samozrejme podaním podľa § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, lebo za podania treba považovať návrhy na začatie konania (t. j. žaloby o vydanie platobných rozkazov) zaznamenané v elektronickej podobe na DVD nosiči a podpísané zaručeným elektronickým podpisom, to všetko v súlade s § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Deň doručenia týchto podaní (31. marec 2006) treba preto v zmysle § 82 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku považovať za deň začatia konania. Sťažovateľka 24. júla 2006 urobila nové podanie okresnému súdu rovnakým spôsobom, ktoré sa však týkalo iných sporných vecí. Aj v tomto prípade okresný súd listom z 27. júla 2006 oznámil, že podanie nepovažuje za podanie v zmysle § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a vrátil sťažovateľke DVD nosič. List okresného súdu bol sťažovateľke doručený 31. júla 2006. Od doručenia listu plynula zákonná dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti, keďže sťažnosť sa týka podania z 24. júla 2006.

Podľa názoru sťažovateľky uvedeným postupom okresného súdu boli porušené označené články ústavy a dohovoru.

Sťažovateľka žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I. domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení

s právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica vo veci navrhovateľa spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I... proti odporcovi... porušené bolo.

2. Podanie zo dňa 24. 07. 2006 vo veci navrhovateľa spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I... proti“ uvedeným odporcom „urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom bolo urobené zákonom ustanoveným spôsobom, a preto sa Okresnému súdu Považská Bystrica prikazuje, aby na základe tohto podania konal.

3. Spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I... priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 10.000,- Sk..., za každé jednotlivé porušenie práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa Spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I... proti“ uvedeným odporcom.

„Okresný súd Považská Bystrica je povinný zaplatiť primerané finančné zadostučinenie do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Spoločnosti B. a. s. so sídlom B. zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I... priznáva náhradu trov tohto konania.“

Po prijatí sťažnosti 2. apríla 2008 ústavným súdom na ďalšie konanie, sťažovateľka podaním z 2. apríla 2008 doručeným ústavnému súdu 4. apríla 2008 poukázala na skutočnosť, že nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 7/07 z 20. decembra 2007 vydaný v obdobnej veci týkajúcej sa podania sťažovateľky elektronickou formou Okresnému súdu Čadca nie je vykonateľný z hľadiska záveru prijatého ústavným súdom, podľa ktorého sú zachované právne účinky podania spätne k 24. júlu 2006. Okresný súd Čadca totiž potvrdil, že síce po náleze ústavného súdu zaeviduje elektronické podanie sťažovateľky, nie však spätne k 24. júlu 2006. Sťažovateľka z toho vyvodzuje dôvodnosť svojej požiadavky na priznanie primeraného finančného odškodnenia.

Z ďalšieho písomného podania sťažovateľky z 2. mája 2008 doručeného ústavnému súdu 6. mája 2008 vyplýva, že sťažovateľka vytýka ústavnému súdu skutočnosť, že DVD

nosiče a ďalšie listiny, ktoré ústavnému súdu predložila, ústavný súd doručil okresnému súdu.

Ústavný súd svojím prípisom č. k. II. ÚS 146/08-69 zo 14. apríla 2008 doručil okresnému súdu uznesenie č. k. II. ÚS 146/08-51 z 2. apríla 2008 a vyzval ho, aby v lehote 15 dní podal vyjadrenie vo veci. Z odpovede predsedníčky okresného súdu z 2. júna 2008 doručenej ústavnému súdu 4. júna 2008 vyplýva, že k podanej sťažnosti sa obsahovo nevyjadruje, lebo je jej známe, že v iných veciach sťažovateľky týkajúcich sa obdobných prípadov ústavný súd už rozhodol. Netrvá na ústnom pojednávaní.

Na ústnom pojednávaní právny zástupca sťažovateľky zotrval na všetkých predchádzajúcich argumentoch a žiadal, aby ústavný súd sťažnosti vyhovel v plnom rozsahu. Okresný súd sa na ústnom pojednávaní nezúčastnil.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa § 41 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účastníci môžu robiť svoje úkony akoukoľvek formou, pokiaľ zákon pre niektoré úkony nepredpisuje určitú formu.

Podľa § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (v znení účinnom od 1. mája 2002) podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, telegraficky alebo telefaxom.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou na zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy normujúcich rámc, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (I. ÚS 22/03, IV. ÚS 159/07).

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatoval, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa

svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

Z citovaných právnych noriem podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že fyzické osoby alebo právnické osoby sú oprávnené podať (doručiť) všeobecnému súdu podanie, a teda aj návrh na začatie konania aj elektronickou formou podpísaný zaručeným elektronickým podpisom v zmysle príslušných právnych predpisov. Aj z ústavného imperatívu „... konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ uvedeného v čl. 2 ods. 2 ústavy možno vyvodiť príkaz adresovaný všetkým štátnym orgánom, a teda aj všeobecným súdom, prijať každé podanie uskutočnené spôsobom, ktorý predpokladá a ustanovuje zákon. Ak tak dotknutý štátny orgán, v danom prípade okresný súd, neurobí, dopustí sa neprípustného zásahu do základných práv dotknutej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorému treba priznať ústavnoprávnu ochranu. Konanie, resp. nečinnosť dotknutého štátneho orgánu, ktorým tento nerešpektuje ústavný príkaz konkretizovaný v dotknutých ustanoveniach zákona, predstavuje porušenie základného práva aj za okolností, keď tento štátny orgán sám priamo nespôsobil stav, ktorý mu reálne neumožňuje nakladať s podaním fyzickej alebo právnickej osoby v čase jeho doručenia spôsobom ustanoveným zákonom.

V danom prípade § 41 ods. 1 v spojení s § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nepochybne priznáva navrhovateľovi (sťažovateľke) možnosť urobiť podanie viacerými rovnocennými spôsobmi, v ktorých je zahrnuté aj podanie návrhu elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Neobstojí ani interpretácia, podľa ktorej povinnosť zriadiť elektronickú podateľňu je daná iba alternatívne, t. j. len v prípade, ak orgán verejnej moci alebo verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis, keďže je ústavne neakceptovateľná. Uvedené ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a ani iné ustanovenia na úrovni zákona upravujúce postup všeobecných súdov pri prijímaní podaní (návrhov na začatie konania) totiž z oprávnenia fyzických osôb alebo právnických osôb podať návrh na začatie konania aj elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom neustanovujú žiadnu výnimku, a preto uvedenému oprávneniu zodpovedá povinnosť dotknutých štátnych orgánov prijať takéto

podania a vytvoriť technické podmienky na ich prijímanie, t. j. zriadiť elektronickú podateľňu.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že v danom prípade došlo postupom okresného súdu vo veci neprijatia podania sťažovateľky z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom vzhľadom na uvedené skutkové zistenia a právne závery k takej interpretácii a aplikácii dotknutých právnych predpisov, ktorá nie je zlučiteľná s ústavou, t. j. je z ústavného hľadiska neospravedlňiteľná a neudržateľná. V dôsledku tohto postupu okresný súd podľa záveru ústavného súdu porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 3 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil, obnovil stav pred porušením základného práva alebo slobody.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo v záujme účinnej ochrany jej práv, aby sa v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde obnovil stav pred porušením označených práv sťažovateľky. Preto ústavný súd vydal okresnému súdu príkaz, aby vo veci jej podania z 24. júla 2006 opätovne konal podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (bod 2 výroku nálezu).

V súlade s týmto príkazom bude povinnosťou okresného súdu opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 24. júla 2006 ako návrhom na začatie konania, ktorý bol urobený zákonom ustanovenou formou, a postupovať vo vzťahu k nemu podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom právne účinky tohto podania zostanú zachované s účinnosťou ku dňu jeho podania. Na tomto zásadnom závere nemôže nič zmeniť prípadná okolnosť, že z technických príčin okresný súd nebude môcť podanie

sťažovateľky zaevidovať spätne ku dňu jeho doručenia. I tak bude povinnosťou okresného súdu vychádzať z toho, že podanie bolo doručené s účinkami pôvodného doručenia.

V súvislosti s požiadavkou sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia treba predovšetkým uviesť, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri zvažovaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu ústavný súd považoval samotné deklarovanie porušenia označených práv (bod 1 výroku nálezu), ako aj príkaz, aby okresný súd opätovne v danej veci konal (bod 2 výroku nálezu), ktorým sa garantuje, že práva uplatnené podaním z 24. júla 2006 zostanú sťažovateľke zachované, za dostatočné na zabezpečenie ochrany označených práv sťažovateľky (podobne napr. m. m. IV. ÚS 22/03, IV. ÚS 142/03). Opierajúc sa o skutočnosť, že týmto spôsobom sa obnoví stav pred porušením označených práv sťažovateľky, čo jej umožní zákonom ustanoveným spôsobom domáhať sa práv uvedených v jej žalobnom návrhu - podaní z 24. júla 2006 urobenom elektronickými prostriedkami a podpísanom zaručeným elektronickým podpisom, čím sa zároveň tiež naplní účel, ktorý sťažovateľka sledovala podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nie je v záujme dovŕšenia ochrany porušených práv sťažovateľky potrebné priznať aj finančné zadosťučinenie, a preto tejto časti jej návrhu nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia vychádzal z toho, že sťažovateľku do 15. novembra 2007 zastupoval advokát JUDr. M. P. a neskôr advokát JUDr. J. F. Za prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti JUDr. P. v roku 2006 priznal 2 x po 2 730 Sk, režijný paušál 2 x po 164 Sk a 19 % dane z pridanej hodnoty zo sumy 5 788 Sk, teda celkom 6 887,72 Sk. Podania JUDr. P. doručené ústavnému súdu 27. októbra 2006 a 25. januára 2007 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na ich obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podania vo veci samej, a preto odmenu za ne nepriznal (IV. ÚS 47/07, IV. ÚS 99/07).

Za právne zastúpenie JUDr. J. F. priznal ústavný súd 4 úkony po 3 176 Sk (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie z 18. marca 2008, podanie zo 4. apríla 2008 a zastúpenie na pojednávaní 24. júna 2008), režijný paušál 4 x po 190 Sk a 19 % dane z pridanej hodnoty. Celkove ide o sumu 15 877,76 Sk. Podanie JUDr. F. doručené ústavnému súdu 6. mája 2008 nebolo podaním vo veci samej, preto odmenu nebolo možné priznať. Celková suma trov právneho zastúpenia sťažovateľky oboma právnymi zástupcami je 22 755,48 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2008